

Ziekte van Cushing, hyperadrenocorticisme

De ziekte van Cushing is een tumor van de bijnier of de hypofyse waarbij een te grote hoeveelheid cortisol wordt geproduceerd. De verschijnselen zijn vergelijkbaar met het gebruik van hoge doses prednison. Cortisol, ook wel het stresshormoon genoemd, wordt gemaakt in de bijnieren. De productie ervan staat onder controle van een hormoon dat in de hypofyse (een hersenaanhangsel) gemaakt wordt. Cortisol is in normale hoeveelheden van belang voor de energiehuishouding van het lichaam. Wanneer de bijnier te veel cortisol aanmaakt, of de hypofyse te hard aanstuurt, raakt de balans verstoord. In beide gevallen is de oorzaak een tumor. In 85% van de gevallen betreft dit een goedaardige tumor in de hypofyse en in 15% betreft dit een (kwaadaardige of goedaardige) tumor in de bijnier. Om de verschijnselen van deze aandoening te begrijpen kijken we eerst naar wat cortisol in de normale situatie doet en vervolgens wat de verschijnselen zijn bij een teveel aan cortisol.

Cortisol zorgt voor een stijging van het suikergehalte in het bloed (meer energie). Doordat de suikerspiegel stijgt, zal het lichaam reageren met het aanmaken van insuline (verlaagt de suikerspiegel) om de suikerspiegel in een goede balans te houden. Bij een teveel aan cortisol blijft de suikerspiegel stijgen. Het hongergevoel neemt toe, en de patiënt heeft erge dorst. 10% van de honden met deze ziekte heeft dan ook suikerziekte gekregen omdat de insuline productie om de balans te herstellen, gewoonweg tekort schiet. Cortisol bevordert de aanmaak en opslag van vet, met name in de buik. Veel patiënten hebben dan ook een dikkere buik. Cortisol remt de aanmaak van eiwit de bouwstenen van (ondermeer) huid en vacht. De huid is vaak opvallend dun met een dunne vacht. Soms is de patiënt deels kaal (vooral de flanken).

Hoe wordt de diagnose gesteld

Naast een toegenomen eetlust, zijn de meest opvallende symptomen veel drinken en veel plassen. Daar zijn echter meer redenen voor en daarom wordt eerst een uitgebreid bloedonderzoek gedaan. Hierdoor krijgen wij vaak al een belangrijke aanwijzing voor de ziekte van Cushing. Vervolgens wordt de hoeveelheid cortisol in de urine gemeten. Die is bij Cushing patiënten namelijk verhoogd. Omdat dit hormoon een stress gevoelig hormoon is, dient de urine altijd thuis in een rustige periode te worden opgevangen. Er worden op 3 ochtenden urine opgevangen, waarbij voorafgaand aan het opvangen van het laatste urine- monster tabletten gegeven worden. Met deze test wordt gekeken of de aanmaak van cortisol te remmen is. Als de oorzaak gelegen is in de hypofyse, dan is de aanmaak meestal wel te remmen. Is de oorzaak gelegen in de bijnier, dan gaat de cortisol productie onverminderd door.

Therapie

Zowel een tumor van de hypofyse als van de bijnier kan (soms) operatief verwijderd worden. Naast de mogelijkheid van een operatie zijn er medicijnen. Er is een medicijn wat een blokkade vormt in de productieketen van het cortisol. De stijging van het cortisol neemt daardoor sterk af en daardoor verminderen of verdwijnen ook alle symptomen die bij de ziekte van Cushing horen. Bij dit medicijn is de dosering erg belangrijk omdat bij te hoge doseringen teveel andere hormonen ook geremd worden. Daarom worden bij gebruik van dit medicijn regelmatig bloedcontroles gedaan.